

Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg
Christiansborg
1240 København K

Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal 21
Postboks 2123
1015 København K
www.km.dk

Telefon 3392 3390
Telefax 3392 3913
e-post km@km.dk

Dokument nr. 357185

Dato: 5. februar 2008

Politisk-Økonomisk Udvalg har ved brev af 11. januar 2008 (PØU alm. del – spørgsmål 9), modtaget i Kirkeministeriet den 22. januar 2008, bedt om min besvarelse af spørgsmål:

”Ministeren bedes redegøre for begrundelsen for, at der i medfør af bekendtgørelse nr. 350 af 10. juli 1978 er givet en generel dispensation fra ligebehandlingsloven og ikke en konkret, således at dispensationen bl.a. er gældende i forhold til alle præstestillinger i folkekirken.”

Svar:

Bekendtgørelsen blev udstedt med hjemmel i § 11, stk. 1, i lov nr. 161 af 12. april 1978 om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m.v. Lovens § 11, stk. 1, havde følgende ordlyd:

”§ 11. Såfremt det ved visse former for erhvervsudøvelse og de dertil hørende uddannelser er afgørende, at udøveren er af et bestemt køn, kan den minister, under hvis forretningsområde den pågældende virksomhed hører, efter indhentet udtalelse fra arbejdsministeren og ligestillingsrådet, fravige bestemmelserne i §§ 2-6.”

I den gældende lovbekendtgørelse nr. 734 af 28. juni 2006, findes den tilsvarende bestemmelse i § 13, stk. 1. Bestemmelsen, hvis nuværende udformning blev indført ved lov nr. 1385 af 21. december 2005, har følgende ordlyd:

”§ 13. Hvis det ved visse former for erhvervsudøvelse og uddannelse er afgørende, at udøveren er af et bestemt køn, og dette krav står i rimeligt forhold til den pågældende erhvervsaktivitet, kan den minister, under hvis forretningsområde den pågældende virksomhed hører, fravige bestemmelserne i §§ 2-6.”

Den nuværende formulering af § 13, stk. 1, gennemfører ligebehandlingsdirektivets artikel 2, stk. 6. Herefter fremgår det i overensstemmelse med det almindelige proportionalitetsprincip, at det er nødvendigt at vurdere det kønsspecifikke erhvervsmæssige krav på baggrund af formålet med at fastsætte kravet, der skal være legitimt, og stå i rimeligt forhold til det formål, der forfølges.

Det hensyn, som denne dispensationsadgang varetager, er begrundet i grundlovens bestemmelser om religionsfrihed, jf. grundlovens § 67, der lyder således:

”§ 67. Borgerne har ret til at forene sig i samfund for at dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning, dog at intet læres eller foretages, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden.”.

Bestemmelsen i § 67 beskytter udtrykkeligt den kollektive religiøse praksis, men antages tillige at omfatte den individuelle praksis, jf. den kommenterede grundlov (Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2. udgave 2006).

Med andre ord beskytter grundlovens § 67 umiddelbart religionens manifesterede praksis.

Det antages desuden, at beskyttelsen i § 67 også omfatter praktiske foranstaltninger med direkte tilknytning til de rituelle og kultiske handlinger. Som eksempel herpå anfører den kommenterede grundlov bl.a. udpegning af præster og andre religiøse embedsindehavere, da der er tale om et nødvendigt grundlag for den kollektive eller individuelle gudsyndelse.

Jeg kan i øvrigt henvise til beskæftigelsesministerens svar fra november 2005, på Arbejdsmarkedsudvalgets spørgsmål 8, i forbindelse med behandlingen af lovforslaget, der gav ligebehandlingslovens § 13, stk. 1 sin nuværende formulering. Det fremgår af beskæftigelsesministerens svar, der vedlægges i kopi, at der under forberedelsen af lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m.v., blev rejst spørgsmål om i selve loven at optage en generel undtagelsesbestemmelse for præstestillinger.

Dette hvilede på det synspunkt, at blot dette at stille krav om dispensation fra ligebehandlingslovens bestemmelser ud fra grundlovens ord om trosfrihed måtte anses for grundlovsstridigt, da der i grundloven er sikret et trossamfund eller en menighed ret til at lægge vægt på en ansøgers køn ved valg af præst, hvis dette måtte være en del af trossamfundets eller menighedens religion.

Det blev dog opgivet at optage en bestemmelse i selve loven. Kirkeministeriet gav i stedet Arbejdsministeriet tilsagn om at udsende en bekendtgørelse, som *generelt* gav alle trossamfund dispensation fra lovens bestemmelser.

Ligestillingsrådet anmodede i 1979 Folketingets Ombudsmand om at vurdere, om Kirkeministeriet var forpligtet til at udstede bekendtgørelsen, for at være i overensstemmelse med Folketingets forudsætninger for lovens vedtagelse.

Folketingets Ombudsmand udtaler herom (FOB 1979, side 441):

”På baggrund af det anførte kan der efter min mening ikke herske tvivl om, at Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg ved sin stillingtagen til lovforslaget er gået ud fra, at en bekendtgørelse som den nævnte ville blive udstedt i forbindelse med lovens ikrafttræden, og at en forudsætning herom således også ligger til grund for Folketingets vedtagelse af loven i den foreliggende udformning.

At Kirkeministeriet under hensyn hertil fandt det påkrævet at udstede bekendtgørelsen af 10. juli 1978 -- og med det indhold bekendtgørelsen har --

kan ikke give mig anledning til bemærkninger. Jeg har således ikke grundlag for at antage at Kirkeministeriet skulle have handlet ud fra urigtige forestillinger med hensyn til nødvendigheden af at udstede bekendtgørelsen.”.

Side 3
Dokument nr.: 357185

Birthe Rønn Hornbech

/Rasmus P. Larsen

Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg
Christiansborg
1240 København K

Ved Stranden 8
1061 København K
Tlf. 33 92 59 00
Fax 33 12 13 78
bm@bm.dk
www.bm.dk

Vedlagt sendes i 5 eksemplarer besvarelse af spørgsmål nr. 8 af 29. november 2005 fra Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg. (L 17).

Vores sag
6610-0005

Dette materiale er også sendt pr. e-post.

Bilag
5

Claus Hjort Frederiksen

/

E.Edelberg

**Beskæftigelsesministerens besvarelse af spørgsmål nr. 8 af
29. november 2005 fra Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg (L
17).**

Spørgsmål nr. 8:

Ministeren bedes oplyse, hvorfor bekendtgørelse nr. 350 af 10. juli 1978 fortsat er relevant.

November 2005

Vores sag

6610-0005

Spørgsmålet bedes besvaret inden 2. behandling af lovforslaget.

Svar:

Kirkeministeriet har oplyst, at bekendtgørelse nr. 350 af 10. juli 1978 om fravigelse af lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m.v. for så vidt angår præstestillinger, er begrundet i grundlovens bestemmelser om trosfrihed, jf. grundlovens § 67, hvorefter borgerne har ret til at forene sig i samfund for at dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning.

Under forberedelsen af lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m.v. blev der rejst spørgsmål om i selve loven at optage en generel undtagelsesbestemmelse for præstestillinger. Dette hvilede på det synspunkt, at blot dette at stille krav om dispensation fra ligebehandlingslovens bestemmelser ud fra grundlovens ord om trosfrihed måtte anses for grundlovsstridigt, da der i grundloven er sikret et trossamfund eller en menighed ret til at lægge vægt på en ansøgers køn ved valg af præst, hvis dette måtte være en del af trossamfundets eller menighedens religion.

Da det blev opgivet at optage en bestemmelse i selve loven, gav Kirkeministeriet efter telefonisk forespørgsel fra Arbejdsministeriet tilsagn om at udsende en bekendtgørelse, som *generelt* gav alle trossamfund dispensation fra lovens bestemmelser, og i overensstemmelse hermed gav arbejdsministeren arbejdsmarkedsudvalget oplysning om, at det var hensigten i forbindelse med lovens ikrafttræden at udstede en bekendtgørelse i medfør af den daværende ligebehandlingslovs § 11, stk. 1, hvorefter præstestillinger i folkekirken og dertil svarende stillinger inden for andre trossamfund undtages fra lovens område. Der henvises til arbejdsmarkedsudvalgets betænkning af 17. marts 1978 vedrørende lovforslaget (Folketingstidende 1977/78, tillæg B, sp. 577). I betænkningen anføres bl.a.:

”Arbejdsministeren har endvidere efter forhandling med kirkeministeren oplyst, at det er hensigten i forbindelse med lovens ikrafttrædelse at udstede en bekendtgørelse i medfør af § 11, stk. 1, hvorefter præstestillinger i folkekir-

ken eller dertil svarende stillinger inden for trossamfund undtages fra lovens område.”

Den 29. marts 1978 kom lovforslaget til 2. behandling i folketinget. Af udtalelserne ved denne behandling kan der være grund til at fremhæve:

Inge Fischer Møller (S) (folketingets forhandlinger, sp. 7876):

”... Ved førstebehandlingen blev det nævnt, at der kunne være nogle vanskeligheder vedrørende præstestillinger. Der vil efter lovforslagets § 11 blive udarbejdet en bekendtgørelse, hvorefter præstestillinger eller dertil svarende stillinger inden for andre trossamfund vil blive undtaget fra lovens område”

Bolvig (RV) (folketingets forhandlinger, sp. 7887):

”... vi er også tilfredse med, at det i betænkningen fremhæves, at præstestillinger inden for forskellige trossamfund undtages fra lovens område...”

Ligestillingsrådet anmodede i 1979 Folketingets Ombudsmand om at vurdere, om Kirkeministeriet, således som ministeriet havde udtalt over for rådet, ”var forpligtet til (at udstede bekendtgørelsen) for at være i overensstemmelse med folketingets forudsætninger for lovens (lov nr. 161 af 12. april 1978 om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse) vedtagelse i henhold til de af regeringen gennem arbejdsministeren meddelte oplysninger”.

Folketingets Ombudsmand udtaler herom (FOB 1979, side 441):

”På baggrund af det anførte kan der efter min mening ikke herske tvivl om, at folketingets arbejdsmarkedsudvalg ved sin stillingtagen til lovforslaget er gået ud fra, at en bekendtgørelse som den nævnte ville blive udstedt i forbindelse med lovens ikrafttræden, og at en forudsætning herom således også ligger til grund for folketingets vedtagelse af loven i den foreliggende udformning.

At Kirkeministeriet under hensyn hertil fandt det påkrævet at udstede bekendtgørelsen af 10. juli 1978 -- og med det indhold bekendtgørelsen har -- kan ikke give mig anledning til bemærkninger. Jeg har således ikke grundlag for at antage at Kirkeministeriet skulle have handlet ud fra urigtige forestillinger med hensyn til nødvendigheden af at udstede bekendtgørelsen.”

I forbindelse med senere ændringer af ligebehandlingsloven har Kirkeministeriet overvejet, om det var nødvendigt at udsende en ny bekendtgørelse. Kirkeministeriet har ikke hidtil skønnet det nødvendigt, og finder på baggrund af det ovenfor anførte, at bekendtgørelsen fortsat er relevant.

Kirkeministeriet skal imidlertid præcisere, at bekendtgørelsen foruden folkekirken omfatter dertil svarende trossamfund. Dette betyder, at såvel menighedsråd i folkekirken, som mosaisk trossamfund, det romersk-katolske trossamfund og de islamiske trossamfund kan ”bortse” fra kvindelige præster, når der skal vælges præst.

Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg
Christiansborg
1240 København K

Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal 21
Postboks 2123
1015 København K
www.km.dk

Telefon 3392 3390
Telefax 3392 3913
e-post km@km.dk

Dokument nr. 357187

Dato: 5. februar 2008

Politisk-Økonomisk Udvalg har ved brev af 11. januar 2008 (PØU alm. del – spørgsmål 10), modtaget i Kirkeministeriet den 22. januar 2008, bedt om min besvarelse af spørgsmål:

”Finder ministeren, det er relevant at vurdere omfanget og karakteren af dispensationen fra ligebehandlingsloven i bekendtgørelse nr. 350 af 10. juli 1978, eftersom dispensationsbestemmelsen i loven er blevet ændret og præciseret siden 1978.”

Svar:

Som jeg har anført i mit svar på PØU alm. del – spørgsmål 9, blev bekendtgørelse nr. 350 af 10. juli 1978 oprindeligt udstedt med hjemmel i § 11, stk. 1, i lov nr. 161 af 12. april 1978 om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m.v. Lovens § 11, stk. 1, havde følgende ordlyd:

” § 11. Såfremt det ved visse former for erhvervsudøvelse og de dertil hørened uddannelser er afgørende, at udøveren er af et bestemt køn, kan den minister, under hvis forretningsområde den pågældende virksomhed hører, efter indhentet udtalelse fra arbejdsministeren og ligestillingsrådet, fravige bestemmelserne i §§ 2-6.”.

I den gældende lovbekendtgørelse nr. 734 af 28. juni 2006, findes den tilsvarende bestemmelse i § 13, stk. 1. Bestemmelsen, hvis nuværende udformning blev indført ved lov nr. 1385 af 21. december 2005, har følgende ordlyd:

”§ 13. Hvis det ved visse former for erhvervsudøvelse og uddannelse er afgørende, at udøveren er af et bestemt køn, og dette krav står i rimeligt forhold til den pågældende erhvervsaktivitet, kan den minister, under hvis forretningsområde den pågældende virksomhed hører, fravige bestemmelserne i §§ 2-6.”.

Som jeg ligeledes har oplyst i mit svar på spørgsmål 9, gennemfører den nuværende formulering af ligebehandlingslovens § 13, stk. 1, ligebehandlingsdirektivets artikel 2, stk. 6. Herefter fremgår det i overensstemmelse med det almindelige proportionalitetsprincip, at det er nødvendigt at vurdere det konsspecifikke erhvervsmæssige krav på baggrund af formålet med at fastsætte kravet, der skal være legitimt, og stå i rimeligt forhold til det formål, der forfølges.

I mit svar på spørgsmål 9 har jeg desuden redegjort nærmere for, at de hensyn, som dispensationsadgangen varetager, er begrundet i hensynet til den grundlovssikrede ret til religionsfrihed, jf. grundlovens § 67.

Et legitimt hensyn i den forbindelse er bl.a., at et trossamfund eller en menighed selv kan kalde sin præst. For folkekirken betyder det, at de mere end 2.000 folkevalgte menighedsråd således hver for sig kalder præsten til sognet.

Under Folketingets behandling af lovforslaget, der resulterede i den gældende formulering af ligebehandlingslovens § 13, stk. 1, oplyste beskæftigelsesministeren bl.a. følgende i sit svar på Arbejdsmarkedsudvalgets spørgsmål nr. 3:

”Kirkeministeriet har oplyst, at bekendtgørelse nr. 350 af 10. juli 1978 om fravigelse af lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m.v. for så vidt angår præstestillinger, fortsat er relevant.

Yderligere kan jeg henvise til lovforslagets bemærkninger, hvoraf det fremgår, at kirkeministerens bekendtgørelse er indberettet til ministeren for ligestilling, jf. lovens § 13, stk. 4. Med denne indberetningspligt er der givet ligestillingsministeren mulighed for at opfange en evt. uheldig udvikling.”

Jeg vedlægger til orientering en kopi af beskæftigelsesministerens svar på spørgsmål nr. 3 fra Arbejdsmarkedsudvalget.

Arbejdsmarkedsudvalget indstillede i øvrigt i sin efterfølgende betænkning af 30. november 2005 lovforslaget til vedtagelse uændret. Jeg bemærker, at det klart fremgår af betænkningens bilag 1, at udvalget bl.a. havde modtaget beskæftigelsesministerens svar på Arbejdsmarkedsudvalgets spm. nr. 3 og 8, der begge omhandlede bekendtgørelse nr. 350 af 10. juli 1978.

Endelig gør jeg opmærksom på, at lovforslaget blev enstemmigt vedtaget ved 3. behandlingen i Folketinget, den 15. december 2005.

På den baggrund mener jeg at kunne konstatere, at Folketinget var opmærksom på bekendtgørelse nr. 350 af 10. juli 1978, i forbindelse med vedtagelsen af den nuværende udformning af ligebehandlingslovens § 13, stk. 1.

Jeg mener også at kunne konstatere, at dette ikke resulterede i, at man konstaterede behov for at ændre i bekendtgørelsen.

Da en ændring af forholdene efter min opfattelse endvidere vil være i strid med grundloven, har jeg ingen planer om ændringer på området.

Birthe Rønn Hornbech

/Rasmus P. Larsen

Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg
Christiansborg
1240 København K

Ved Stranden 8
1061 København K
Tlf. 33 92 59 00
Fax 33 12 13 78
bm@bm.dk
www.bm.dk

November 200

Vedlagt sendes i 5 eksemplarer besvarelse af spørgsmål nr. 1, 2 og 3 af 1. november 2005 og spørgsmål 4 og 5 af 14. november 2005 fra Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg. (L 17)

Vores sag
6610-0005

Dette materiale er også sendt pr. e-post.

Claus Hjort Frederiksen

/

Einar Edelberg

**Beskæftigelsesministerens besvarelse af spørgsmål nr. 3 af
4. november 2005 fra Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg (L
17).**

Spørgsmål nr. 3:

Ministeren bedes oplyse om bekendtgørelse nr. 350 af 10. juli 1978 om fravigelse af lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m.v. for så vidt angår præstestillinger stadig er relevant.

November 2005

Vores sag
6610-0005

Svar:

Efter § 13, stk. 1, tilkommer det den relevante ressortminister, her kirkeministeren, at træffer bestemmelse om at fravige lovens ligebehandlingsprincip, herunder om der er afgørende grunde hertil. I lighed med tidligere skal denne undtagelsesmulighed fortolkes snævert og netop med dette forslag er det almindelige princip om proportionalitet præciseret.

Kirkeministeriet har oplyst, at, at bekendtgørelse nr. 350 af 10. juli 1978 om fravigelse af lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m.v. for så vidt angår præstestillinger, fortsat er relevant.

Yderligere kan jeg henvise til forslaget bemærkninger, hvoraf det fremgår, at kirkeministerens bekendtgørelse er indberettet til ministeren for ligestilling, jf. lovens § 13, stk. 4. Med denne indberetningspligt er der givet ligestillingsministeren mulighed for at opfange en evt. uheldig udvikling.

Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg
Christiansborg
1240 København K

Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal 21
Postboks 2123
1015 København K
www.km.dk

Telefon 3392 3390
Telefax 3392 3913
e-post km@km.dk

Dokument nr. 357191

Dato: 5. februar 2008

Politisk-Økonomisk Udvalg har ved brev af 11. januar 2008 (PØU alm. del – spørgsmål 11), modtaget i Kirkeministeriet den 22. januar 2008, bedt om min besvarelse af spørgsmål:

”Undrer det ministeren, at det i folkekirkeligt regi er muligt for både mænd og kvinder på lige fod at uddanne sig til præster men ikke at søge præstestillinger?”

Svar:

Spørgsmålet synes at hvile på en forudsætning om, at kvinder ikke kan søge præstestillinger i folkekirken.

Denne forudsætning er imidlertid ikke korrekt.

Siden ikrafttrædelsen af lov nr. 79 af 3. marts 1948 om Adgang for Biskopper til Fritagelse i visse Tilfælde for at føre Tilsyn med en Menighed og dennes Præster, har kvinder haft adgang til at søge præstestillinger i folkekirken, og siden 1968 har samtlige biskopper i folkekirken været villige til at ordinere og føre tilsyn med kvindelige præster.

Jeg kan oplyse, at der primo januar 2008 var i alt 2.016 præster i folkekirken, hvoraf 938 var kvinder. Det svarer til, at ca. 47% af folkekirkens præster er kvinder.

Andelen af kvindelige præster i folkekirken er stigende, og må forventes indenfor en overskuelig årrække at overstige 50%.

På den baggrund er det min opfattelse, at kvinder søger, og rent faktisk også får, præstestillinger i folkekirken på lige fod med mænd.

Birthe Rønn Hornbech

/Rasmus P. Larsen

Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal 21
Postboks 2123
1015 København K
www.km.dk

Telefon 3392 3390
Telefax 3392 3913
e-post km@km.dk

Dokument nr. 357354

Dato: 5. februar 2008

Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg
Christiansborg
1240 København K

Politisk-Økonomisk Udvalg har ved brev af 11. januar 2008 (PØU alm. del – spørgsmål 12), modtaget i Kirkeministeriet den 22. januar 2008, bedt om min besvarelse af spørgsmål:

”Ministeren bedes oplyse, hvilke af de trossamfund, der er omfattet af bekendtgørelse nr. 350 af 10. juli 1978 om dispensation fra ligebehandlingsloven, der har lige adgang for mænd og kvinder til uddannelsen som præst eller lignende stilling.”

Svar:

Ved kongelig resolution af 23. november 2007 blev ressortansvaret for sager vedrørende godkendelse og anerkendelse af trossamfund overført fra Kirkeministeriet til Justitsministeriet.

Kirkeministeriet har derfor videresendt spørgsmålet til Justitsministeriet, Familiestyrelsen, med anmodning om, at man derfra vil sørge for, at spørgsmålet besvares.

Birthe Rønn Hornbech

/Rasmus P. Larsen

Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg
Christiansborg
1240 København K

Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal 21
Postboks 2123
1015 København K
www.km.dk

Telefon 3392 3390
Telefax 3392 3913
e-post km@km.dk

Dokument nr. 357355

Dato: 5. februar 2008

Politisk-Økonomisk Udvalg har ved brev af 11. januar 2008 (PØU alm. del – spørgsmål 13), modtaget i Kirkeministeriet den 22. januar 2008, bedt om min besvarelse af spørgsmål:

”Ministeren bedes oplyse, hvilke trossamfund i Danmark, hvor der ikke er lige adgang for mænd og kvinder til at uddanne sig til præster eller lignende indenfor trossamfundet.”

Svar:

Som jeg også har anført i min besvarelse af spørgsmål 12, blev ressortansvaret for sager vedrørende godkendelse og anerkendelse af trossamfund ved kongelig resolution af 23. november 2007 overført fra Kirkeministeriet til Justitsministeriet.

Kirkeministeriet har derfor også videresendt dette spørgsmål til Justitsministeriet, Familiestyrelsen, med anmodning om, at man derfra vil sørge for, at spørgsmålet besvares.

Birthe Rønn Hornbech

/Rasmus P. Larsen